

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

**ВЛАДІМІРОВА І.В., СТУДЕНТКА*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Сільське господарство є одним із найважливіших секторів народного господарства України, тут зосереджено близько 30% основних виробничих фондів; працює майже третина загальної чисельності працівників, зайнятих у народному господарстві; виробляється третина національного доходу, формується 70% роздрібного товарообігу. Продукція АПК є однією з основних статей експорту. Порівняльні переваги української економіки зосереджуються головним чином у сільському господарстві. За оцінками експертів, Україна належить до числа країн із найвищим рейтингом щодо потенційних можливостей у сільському господарстві. Основною складовою цього потенціалу є концентрація найродючіших у світі чорноземів (понад 65% ґрунтового покриття країни), достатньо висока кваліфікація і відома у всьому світі працелюбність українських селян. За умов інтенсифікації розвитку Україна має цілком реальні можливості приєднатися до групи країн – основних виробників сільськогосподарської продукції. Дослідження підтверджують, що використання значних наявних можливостей України для виробництва сільськогосподарської продукції може створити значний експортний потенціал країни. Як наслідок сказаного вище виникає об'єктивна необхідність у регулюванні та підтримці розвитку сільського господарства в Україні з боку держави та запровадження відповідних норм для реалізації державної політики у сфері сільського господарства [1].

Сучасна система державної підтримки в Україні пройшла непростий еволюційний шлях.

Підтримка сільського господарства була першочерговим пріоритетом соціально-економічної політики СРСР з другої половини шістдесятих років минулого століття. У березні 1965 році розпочато реформу в сільському господарстві, важливою складовою якої було державне фінансування галузі. З цього моменту з державного бюджету

---

* Науковий керівник – Малій О.Г., к.е.н., доцент

почали виділятися значні обсяги коштів, частка яких у його видатках постійно зростала.

Основна частина бюджетних коштів використовувалась на субсидіювання продовольчих товарів та цін за реалізовану понад державний план сільськогосподарську продукцію. В останні роки існування СРСР дотації на основні продукти харчування становили 60-80 % їх роздрібною ціни. На ці цілі використовувалось майже третина видаткової частини бюджету.

Реформування державної підтримки сільськогосподарського виробництва почалось одразу ж після отримання Україною політичної та економічної незалежності. З переходом економіки країни до ринкових методів господарювання відбулися значні зміни в складі функцій, які раніше виконувала держава.

Результатом недосконалої аграрної політики в 1991-1999 рр. стало наростання кризових явищ в АПК, втрата власних джерел фінансових ресурсів, скорочення обсягів державної фінансової підтримки, погіршення умов доступу до зовнішніх запозичень, руйнування основних елементів матеріально технічної бази підприємств галузі, падіння доходності та збільшення рівня збитковості, платіжна криза, досягнення банкрутного стану абсолютної більшості підприємств [2].

З 2000 р. почалися кількісні та якісні зміни в системі бюджетної підтримки, а також у складі використовуваних форм і методів її реалізації.

Всі роки економічних реформ держава тією чи іншою мірою здійснювала заходи, спрямовані на підтримку сільськогосподарських товаровиробників [3]. Однак ресурсні можливості державного та місцевих бюджетів зумовили істотне зменшення обсягів бюджетних коштів, які виділялись на підтримку сільськогосподарського виробництва.

Одним з найважливіших елементів державного регулювання аграрного сектору економіки є система оподаткування, яка впливає на обсяги, спеціалізацію та розміщення аграрного виробництва, на вибір організаційно-правової форми підприємництва та рівень ефективності використання наявних ресурсів[4].

Проблема обґрунтування рівня її ефективності підтримки аграрного сектору економіки посідає чільне місце у наукових дослідженнях. Помітний внесок у сільське господарство, включаючи витрати бюджету; податкові пільги, становили в середньому за аналізований період 2 % ВВП. За цим показником Україна належить

країн з високим рівнем державної підтримки і випереджає за даними Організації економічного співробітництва розвитку (ОЕСР), такі країни, як США (0,9%), ЄС (1,2%), Канаду (0,8%), Австралію (0,3%) [5].

У 2017 році проектом держбюджету передбачені видатки Міністерству аграрної політики і продовольства України у розмірі 8.2745 млрд. грн. – за загальним фондом 5.3823 млрд. грн., за спеціальним фондом – 2.8922 млрд. грн.

Ще одним інструментом державної підтримки аграрного сектору є надання державних гарантій за кредитами та позиками, що залучаються для фінансування інвестиційних проектів у сфері сільського господарства. Такі гарантії надаються в обсязі до 31.678.620 тис. гривень за рішенням Кабінету Міністрів України для забезпечення виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання за кредитами, що залучаються для фінансування інвестиційних проектів у сфері сільського господарства.

Слід зазначити, що державна підтримка сільського господарства на 2017 рік в разі перевищує минулорічну і допоможе стабілізувати галузь. Але сучасний стан сільськогосподарських підприємств свідчить про необхідність її подальшого удосконалення [6]. Основними напрямками в цій сфері мають бути [7]:

Встановлення пріоритетів державної фінансової підтримки.

Законодавче встановлення критеріїв розподілу бюджетних коштів та процедур їх виділення і розподілу.

Запровадження обов'язкового оприлюднення та інформування щодо суб'єктів отримання, напрямків використання, результатів оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

Орієнтація бюджетної підтримки на підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, стимулювання інноваційного розвитку, техніко-технологічного переоснащення сільськогосподарських підприємств.

Література.

1. Політика і розвиток сільського господарства в Україні / За ред. Штефана фон Крамона-Таубеля, Сергія Зорі, Людвіга Штріве. – К.: Альфа Принт, 2001. – 191 с.

2. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посіб. / [Оспіцев В.І., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін.]; під ред. В.І. Оспіцева. – К.: Знання, 2008. – 567 с.

3. Буряк Л.Д. Фінанси підприємств: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л.Д. Буряк, Є.В. Вакулєнко, А.П. Куліш та ін. – К.: КНЕУ, 2003. – 165с.

4. Закон України «Про Державний бюджет на 2017 рік». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

5. Постанова КМУ Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268 і від 18 січня 2017 р. № 15 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. № 504.

5. Малій О.Г. Оцінка фінансового забезпечення агроформувань / О.Г. Малій // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2015. – Вип. 161. – С. 227-232.

6. Малій О.Г. Фінансово-кредитні відносини в АПК: [Монографія] / О.Г. Малій. – Харків : ХНТУСГ, 2008. – 210 с.

7. Малій О.Г. Кредит як джерело фінансування агробізнесу / О.Г. Малій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. – 2016 – Вип. 172. – С. 132-141.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

ВОРВУЛЬ Ю.С., СТУДЕНКА*,
***ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

За визначенням Міжнародної федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM) «Органічне сільське господарство - виробнича система, що підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і людей. Воно залежить від екологічних процесів, біологічної різноманітності та природних циклів, характерних для місцевих умов, при цьому уникається використання шкідливих ресурсів, які викликають несприятливі наслідки» [1].

Мета дослідження полягає в здійсненні системного аналізу та оцінці основних перспектив розвитку вітчизняного органічного сектора та виявити потенційні можливості, щодо розширення ринку екологічно чистої сільськогосподарської продукції на основі міжнародних стандартів.

Україна, маючи значний потенціал для виробництва органічної сільськогосподарської продукції, її експорту та споживання на

---

* Науковий керівник – Колтаченко Н.М., ст. викладач